

AZ IFJÚSÁG BEFEKTETÉSI LEHETŐSÉGEINEK FELFEDEZÉSE ÉS KIAKNÁZÁSA

Szerző:

Szatmári László Balázs

Székács József Evangélikus Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium (Orosháza)
gimnázium 12. évfolyama

Felkészítő tanár:

Schmittinger Anikó, osztályfőnök

Székács József Evangélikus Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium (Orosháza)

Absztrakt

Munkámban az általam meghatározott középiskolás korcsoportot és befektetési lehetőségeiket mutatom be. A témát két nagyobb szerkezeti egységre bontom: előbbiben egy elméleti áttekintésben bemutatom a legnépszerűbb befektetési eszközöket, az ezekről kapott általános információk forrását a középiskolások számára (például iskola, Pénziránytű), valamint betekintést nyújtok a befektetések fontosságába. A második, hipotézisblokkomban három fő feltételezésemet fejtem ki, melyek kitérnek a fiatalok pénzgazdálkodási szokásaira, pénzügyi felvilágosultságaira, valamint megvizsgálom ezeket demográfiai szempontból is. A hipotéziseket valós adatok, felmérések eredményeként demonstrálom. Az egyes hipotézisblokkok felvezetéseként kifejtem még, hogy miért fontos fiatalon elkezdeni befektetni, vagy pénzügyi intelligenciánkat fejleszteni. Dolgozatom mértje, hogy kutatásommal reprezentáljam a pénzügyi tudatosság szintjét a hazai fiatalok körében, másrészt pedig rámutassak arra, hogy az iskola nem nyújt a tanulók részére kellő információt ezen a téren, és ez kihatással lehet felnőttkori anyagi helyzetünkre is.

Tartalomjegyzék

1. BEVEZETÉS:	4
1.1. MIÉRT FONTOS A TUDATOSSÁG MÁR FIATAL KORBAN?	
AVAGY, A LEGFONTOSABB ESZKÖZ: AZ IDŐ.....	4
2. INFORMÁCIÓFORRÁSOK PÉNZÜGYI ALAPISMERETEKRŐL KÖZÉPISKOLÁSOKNAK	5
2.1. PÉNZHÉT.....	5
2.2. TOVÁBBI KÖZÉPISKOLAI ISMERETTERJESZTÉS	6
2.3. A KIMARADÁSTÓL VALÓ FÉLELEM MINT ÖSZTÖNZŐ ERŐ.....	6
3. BEFEKTETÉSEK	7
3.1. A KÖZÉPISKOLÁSOK	7
3.2. KOCKÁZATTŰRŐ KÉPESSÉG	7
3.3. MÖGÖTTES PSZICHOLOGIA	7
3.4. LEHETŐSÉGEK	8
RÉSZVÉNY	8
KÖTVÉNY	9
BABAKÖTVÉNY	10
4. HIPOTÉZISEK	12
4.1. AZ 1. HIPOTÉZIS KIFEJTÉSE	12
4.2. A 2. HIPOTÉZIS KIFEJTÉSE	14
5. VÉGSZÓ	16
FELHASZNÁLT SZAKIRODALOM	20

1. Bevezetés

Az infláció, és így szinte minden hétköznapi árucikk fogyasztói átlagára növekvő tendenciát mutat, ezzel egyre inkább a megélhetés megnehezítő tényezőjévé válik abban a tekintetben, hogy a drágulás nem egyenesen arányosan növekszik az átlagbérezéssel. Ez köszönhető a nyersanyagárak, üzemanyagárak inflációjának, de például a mezőgazdaságban önmagában egy szárazabb nyár is drágító körülmény lehet, ha az időjárás hatására a termésátlag mérséklődik. Talán a mi korosztályunkban még nem mindenkinél fogalmazódik meg a megélhetés mikéntje, viszont észrevehetjük, hogy egy csokoládé, üdítő, vagy akár egy pizza az iskolai büfében egyre többbe kerül.

A dolgozat vizsgálat alá vett korcsoportjaként a középiskolásokat határoztam meg, függetlenül a középiskola típusától (gimnázium, szakiskola, technikum), valamint nemtől. Az eredményeket életkoronként elkülönítve 14, 15, 16, 17 éves és 18+ korcsoportokra bontottam. A tanulmányban figyelmen kívül hagytam azt, hogy az adott tanuló milyen szakon tanul, tehát nem különböztetek meg gazdasági jellegű képzést végző középiskolásokat.

1.1 Miért fontos a tudatosság már fiatal korban?

Avagy, a legfontosabb eszköz: az idő

Egy filozofikus aspektus alapján életünk során 3 fő eszközzel rendelkezhetünk. Ez a pénz, az idő és az energia. Egy ehhez az elmélethez kapcsolódó szempont szerint a 3 eszköz egyszerre ritkán adatik meg. Felnőttkorban az emberek többsége már fix bevétellel rendelkezik, és ehhez sok energia is dukál, viszont általánosságban az időt cserélik pénzre, tehát időből hiányt szenvednek. A nyugalmazott életszakasz fő jellemzői a munkával megszerzett pénz, valamint a tehermentes szabadidő, viszont ekkorra már energiával nem bővelkednek.

A középiskolások közül még kevés rendelkezik szignifikáns vagyonnal, viszont az iskola mellett időben, valamint energiában bővelkednek.

A vagyon hiányát pedig nem csupán diákmunkával, majd azt követően egy állás betöltésével van módjuk pótolni, hanem élhetnek azzal a lehetőséggel is, melyről Albert Einstein így írt: „A világ nyolcadik csodája nem más, mint a kamatos kamat, mert azok, akik megértik, ki is érdemlik, ezáltal keresnek belőle. Azok, akik viszont nem értik, fizetik.” Ezt az elvet követte Warren Buffett is, aki bár kitűnő befektető, a 133,2 milliárd USA-dollár (2024. március) értékű nettó vagyonát nem csupán befektetési stratégiáival érte el, hanem az idő és a kamatos kamat

eszközét használva. Első befektetését 11 évesen ejtette meg, jelenleg pedig 93 éves. Az idő ilyen módon való kihasználása tette lehetővé számára a jelentős pénzügyi sikert.

2. Információforrások pénzügyi alapismeretekről középiskolásoknak

A befektetés lényege, hogy javainkat oly módon cseréljük el, hogy azok számunkra előbb-utóbb nagyobb értékkel bírjannak, mint a csere előtt. Mérhető ez a nagyobb érték nominálisan is, mint egy adott idő alatti árfolyamnyereség, azonban valószínűleg a középiskolások tapasztalataiban is sok helyen előfordul már a csere, csak éppen nem gondolnak rá befektetési szemszögből. Sokan már óvodában vagy általános iskolában elcserélték játékaikat, matricáikat, kártyáikat, olykor pusztán kedvtelésből, máskor viszont tudatosan, önnön tulajdonuk gyarapítása érdekében. Ebben a korban persze még nem járt nagy értékvesztéssel, ha valaki egy csere során rosszabbul járt.

2.1. Pénzhét

Ismeret hiányában az ember egyfajta kiszolgáltatottságban él, ami azt jelenti, hogy minél kevesebbet tud finansziális lehetőségeiről, annál inkább befolyásolhatóvá válik. Ennek következtében környezete hatására könnyen hisz el különféle vagyonkezelési tanácsokat, melyekhez nincs meg a megfelelő háttérinformációja, ez pedig a későbbiekben eladósodáshoz vezethet. Ennek kiküszöbölése érdekében elengedhetetlen a mindennapi pénzügyekről legalább alapszintű tudást elsajátítani.

Magyarország számos középiskolájában minden évben megrendezésre kerül a Pénzhét, ahol a Pénziránytű Alapítvány mindig egy adott témában próbálja közelebb hozni a pénzügyeket ehhez a korosztályhoz. A program keretein belül a diákok részt vehetnek előadásokon, workshopokon, ezzel megismerve a pénz alapvető funkcióit, működését. Az alapítvány továbbá tankönyvekkel és munkafüzetekkel is hozzájárul ehhez, valamint saját mobilapplikációjuk is a tudatosabb pénzkezelés útján vezeti végig a diákokat. Bár ezek a tananyagok és a hozzájuk kapcsolódó előadások sok helyen hozzáférhetőek a diákok számára, a legtöbb középiskolai oktatási intézmény nem fordít rá elegendő figyelmet.

2.2. További középiskolai ismeretterjesztés

A gimnáziumi tantervek 11. és 12. osztályban tartalmazhatnak „Életvitel és gyakorlat” tanórákat, melyek keretein belül a diákoknak lehetőségük adódik valós pénzügyi helyzetekben döntéseket hozni, és életszerű szituációkon keresztül megtanulni a gazdaság alapvető szereplőit, a családi pénzgazdálkodás mikéntjét, megismerni a bankok különféle szolgáltatásait, valamint alapszinten informálódhatnak befektetési lehetőségekről is. Ezek az alkalmak korszerű betekintést nyújtanak a középiskolások számára a jövőbeli pénzügyeik megfelelő rendezésére, viszont számos intézményben jellemzően nincs erre a tantárgya szakosodott pedagógus, így az információátadás olykor hibás, vagy sok esetben nem zökkenőmentes, hiányos. Esetenként az érettségi tárgyakra való felkészülés prioritást élvez, és a diákok érdeklődésének, valamint a pedagógus felkészültségbeli hiányának eredményeképpen ezek az órák rendszerint nem kerülnek megfelelően bemutatásra, vagy egyáltalán nem kerül rájuk sor.

2.3. A kimaradástól való félelem mint ösztönző erő

A kimaradástól való félelem, másnéven FOMO (Fear Of Missing Out) egy inkább napjainkban jelentkező kifejezés, mely egyre növekvő motivációs erővel hat kockázatosnak titulált befektetések kezdeményezésére. A folyamat során az egyén hajlamos környezete hatására meggondolatlan, sokszor impulzív döntés következtében befektetni túl magas kockázatú eszközökbe.

A mostani középiskolás tanulók Z generációsok, 1997–2012 között, vagyis az internet korszakában születtek, és sokan már el sem tudják képzelni napjaikat enélkül. Az internethasználat jelentős részét teszi ki a közösségimédia-platformokon való időtöltés, melynek káros hatásairól már számos tanulmány született. Az egyik ilyen negatívan befolyásoló tényező az ott megjelenő bejegyzések torz képe, melyek sokszor beállított, valóságot nem tükröző tartalmak. Ebből születnek társadalmi kérdések tekintetében egyes szépségideálok, melyek egy meghatározott sztenderdet kívánnak adni az emberek kinézetének. Ennek eredményeképpen az adott felhasználónak a látott tartalom követendő példaként rögzül.

Az utóbbi 5-10 évben vált elterjedtté egy csalási mód, mely ezen az elméleten alapul. Ma-napság sokan minden hozzáértés nélkül kínálnak befektetési tanácsokat is, melyek nagy hozamot ígérnek kis kockázat mellett. Ez a megállapítás alaptól ellentmond önmagának, mivel általában a kockázatosabb befektetéseken keresztül lehet nagyobb hozamot generálni.

Viszont ebben az esetben ezeket az ajánlatokat 18–22 éves fiatalok ígérk, legtöbbször hamis luxusélményt mutató képek segítségével. Akár az ideális kinézet elméleténél, itt is a közösségi média befolyása alá esik sok jóképességű fiatal is, mivel azt látja, hogy az ő korosztályával megegyező emberek pénzügyileg sokkal kielégítőbb élet élvezhetnek, és ennek hatására hallgatnak rájuk, hogy ők is sikeressé válhassanak. Már ez ad egy okot a kimaradástól való félelem növekvő tendenciájának.

3. Befektetések

3.1. A középiskolások

Mivel a legtöbb középiskolás még kiskorú, nincs közvetlen lehetőségük egy adott ország vagy vállalat gazdaságába befektetni, viszont egy szülőn keresztül ezt könnyen megtehetik. Személyes tapasztalataim szerint a középiskolákban csak érintőlegesen említik a befektetési módokat, úgymint bankbetéteket, részvényeket, kötvényeket vagy valutákat. Természetesen ezek között a legnagyobb különbséget az jelenti, hogy változó kockázattal és nyereséggel bírnak. Minél nagyobb hozamot ígér egy befektetés, annál kockázatosabb lesz a profit megléte, más szóval annál nagyobb esély van arra, hogy a tőkénket elbukjuk.

3.2. Kockázattűrő képesség

Az emberi agy azon része, amelyik a veszélyérzetünkért felelős, csupán 25 éves korunkra fejlődik ki teljesen. Fiatalabb korban egyrészt a többnyire stabil, szülők által biztosított háttérünk miatt, tudományos oldalról pedig az agyunk „fejletlensége” okán inkább hajlunk a nagyobb kockázattal járó befektetések felé.

3.3. Mögöttes pszichológia

Az egy napon belül végbemenő ügyletek (Daytrade), valamint a rövid távon végbemenő, pontosabban a több naptól hónapokig terjedő kereskedési pozíciók (Swing Trade) sikeres lebonyolításához nagy szakértelem szükséges. A kellő tudás megléte nélkül csak spekulálással

egyenértékű jóslataink szülehetnek. Egy aktív kereskedő szakirodalom és tapasztalatai alapján képes profitábilis pozíciókat vásárolni, melyben nem csupán szakmai gyakorlatiassága játszik nagy szerepet, de pszichológiai rátermettsége is, mely eredményezi a racionális döntéshozatalt. Kevés középiskolás van birtokában ilyen tudásnak, ezért érdekesebb a türelmetlenségnek elmentmondóan hosszú távra tervezni, mivel a legtöbb befektetés hosszú távon jövedelmező. Természetesen vannak volatilitásban eltérő piacok, valamint mindegyiken ciklusszerűen medve- és bikatrendek, olykor stagnálások, a hosszú távú árfelhajtó hatás pedig szinte minden nagyobb befektetési formában tapasztalható. Az árupiacon (például az arany esetében) a kitermeléssel csökkenő kínálat és a köztudatban lévő értéktartó szerep miatt hosszú távon növekszik az árfolyam. Egy ennél jóval ingadozóbb piacon, a részvények tekintetében az árfelhajtó szerepet az eredményezi, hogy az adott vállalat, amelyik tulajdonjogát eladásra bocsátja, törekszik bevétele évenkénti növelésére, mellyel együtt kibocsátott papírjának valutabéli ellenértéke is növekszik.

3.4. Lehetőségek

A következőkben a köztudatban legáltalánosabb befektetési lehetőségek kerülnek összevetésre kockázat és generált hozam tekintetében.

Részvény

A legismertebb kockázatosnak titulált befektetési eszköz a tulajdonjogokat és egyéb jogokat megtestesítő eszköz, más szóval a részvény. Ezek vásárlásával kétféle lehetőségünk van nyereséget indukálni. Egyrészt árfolyamnyereségből, ha a mi vételárunknál magasabb áron adjuk el az adott papírt, vagy osztalékból. Kockázati szempontból az osztalékfizető részvények sokkal biztonságosabbak, mivel ezeket általában nagyobb vállalatok biztosítják, melyeknek már nincs akkora szükségük a gyors fejlődésre.

Habár kockázati szempontból biztonságosnak tűnhet, hogy pusztán azért részesedünk egy vállalat bevételeiből, mert befektetésünk van benne, ez nem kínál túl magas hozamot, évente csupán átlagosan 2-5% között, amit egy nagyobb árfolyamcsökkenés akár veszteséggé is alakíthat. Ezzel ellentétben a részvények kockázatosabb bevételi módja, vagyis az árfolyamnyereség, akár 10%-ot is meghaladó hozammal kecsegtet, viszont kockázata magas, mivel ha az adott vállalat által kibocsátott papír értéke csökken, megint csak veszteségről beszélhetünk.

Tegyük fel, egy fiatal úgy gondolja: az ő kockázattűrő képessége megengedi azt, hogy részvényekbe fektessen. Persze felmerül benne az a kérdés, hogy vajon melyikbe érdemes.

Egy adott vállalat profitabilitását fundamentális vagy technikai elemzés útján lehet kideríteni, bár egy részről ez is csak spekulálásnak számít. Feltételezve hogy a befektetni kívánczó személy elég képzett, és képes elemezni, hogy melyik cégbe érheti meg befektetni, a piacon lévő részvények száma akkor is körülbelül 55 214 (2023. december).¹ Ezek mindegyikének összehasonlítása lehetetlen, és arról a tényről se feledkezzünk meg, hogy ezek folyamatosan változnak, így mire végig érne rajtuk, kezdhetné elölről. Erre nyújtanak praktikus megoldást az ETF-ek (Exchange Traded Fund), magyarul tőzsdén kereskedett befektetési alapok, melyek egyfajta indexként a tőzsdén kereskedett, külön meghatározott részvények mutatói.

Például az S&P500 az amerikai tőzsdén jegyzett 500 nagyvállalat részvényárfolyamainak súlyozott átlagát követi. Ez az 1957 óta vásárolható index eddig évi 10,54% hozammal zárt. Hazánkban ehhez hasonló a Budapesti Értéktőzsde hivatalos részvényindexe a BUX-index.

Összefoglalva: a részvények a fiatalok szemszögéből kecsegtetőek magas árfolyamnyereségük miatt, ugyanakkor az időszakos piaci válságok miatt annak kockázata is felmerül, hogy a pénzünket sosem kapjuk vissza, mivel utóbbit egy részvény sem garantálja. A vállalatok célja saját bevételek folytonos növelése, hosszú távon a részvénybefektetések átlaghozama pozitív. Tehát a nagyobb kockázatot vállalni képes fiataloknak hosszú távra jó döntés lehet a részvényvásárlás, de mivel egy vállalat életében nem zárható ki a csőd, ezt a befektetést megfelelően egy diverzifikált portfólióval érdemes megtenni.

Kötvény

Az inkább biztonságot kereső fiatal befektetőknek szimpatikus lehet az állam által kibocsátott, hitelviszonyt megtestesítő értékpapír, az állampapír, melynek számos fajtája van. Megkülönböztethetjük ezeket például aszerint, hogy fix kamatozású vagy inflációkövető, forint- vagy devizaalapú, valamint rövid vagy hosszú lejáratú. Kötvény lévén a hozama kevesebb lesz, mint a részvényé, ugyanakkor az állam garanciát vállal arra, hogy az esetünkben magánszemélytől felvett hitelt meghatározott időpontban kamattal visszafizeti.

A legkedvezőbb ez azok számára lehet, akik egy biztonságos befektetési lehetőséget keresnek. Habár a kötvény legtöbb fajtájának hozamát az esetleges árfolyamveszteség nem csorbítja, és rendkívüli infláció esetén rövid távon magas hozamot ígér, hosszú távon számos alternatív költsége van. Egyrészt a részvények hosszú távon, az elmúlt 100 év piaci változásait tekintve túlteljesítik a kötvényeket, másrészt a nem forintalapú részvények esetén beszélhetünk az adott deviza árfolyamnyereségéről is.

¹ <https://www.investopedia.com/financial-edge/1212/stock-exchanges-around-the-world.aspx>

Mindezek alapján beigazolódik az, hogy minél nagyobb kockázatot vállalunk, annál nagyobb hozamot generálhatunk. A következő példában szemléltetem egy kifejezetten 18 év alatti egyének számára elérhető kötvény hozamát, mellyel a szülők kis anyagi ráfordítás mellett biztosíthatnak egy kiváló megélhetési alapot gyermekeik számára.

Babakötvény

A gyermek alapvetően szülei viselkedésének mintázatát veszi át, azaz építi be saját életébe. Ez a séma a befektetéseknél, pénzügyi tudatosságban is megmutatkozik. Ezért kiváló lehetőség mind szülő, mind gyermek számára a babakötvény. Mindamellet, hogy az egyén már fiatal korban megismerkedik egyfajta pénzgyarapítási módszerrel, a jövőre tekintve is nagy segítség ez a fajta kötvény hiszen, relatíve kis összegű rendszeres befizetés mellett jelentős hozamot genereszt.

A Babakötvény az állam által kibocsátott állampapír, amely kizárólag Kincstári Start-értékpapírszámlára vásárolható. Futamideje 19 év (18. életévét betöltött személy már felveheti), kamatozása inflációkövető, valamint az állam 3 százalékpont kamatfelárat tesz hozzá, ezen felül pedig évente 10%-ot, vagy legfeljebb 12 000² forint támogatást nyújt. Számlanyitáskor, indulóösszegként legalább 25 000 forintot kell befizetni. Az állam minden³ gyermek számára egyszeri⁴ 42 500⁵ forint támogatást ad, ami egy letéti számlára kerül a Magyar Államkincstárban. A hátrányos helyzetű gyermekek további támogatásban részesülnek 7. és 14. életévük betöltésekor (44 600 Ft). Azonban hogy Babakötvény kamatozhasson, Start-értékpapírszámlát kell nyitni a gyermek számára. Ezután a befizetett összegek az infláció értékével megegyező kamatozással, plusz az állami támogatások mellett gyarapodnak.

Vizsgont hogy ne csak szavakban ismertessem az előnyöket, így konkrét példán keresztül is demonstrálom a Babakötvény praktikusságát.

A példa alapja egy 2006-ban született gyermek, akinél rendszeres, havi 10 000 forint befizetésére kerül sor 18 éven keresztül. Az összeget az illető 18. életévében veszi fel. A kamatozás inflációkövető, plusz évi 10% állami támogatás, vagy maximum 6000 forint 2022-ig, utána pedig legfeljebb 12 000 Ft. A felhasznált képlet a jövőérték számítására használatos: FVAN

² Ez az összeg 2022-ben növekedett 12 000 Ft-ra, előtte 6000 Ft volt.

³ Minden 2005. december 31. után született belföldi és 2017. június 30. után született külföldi gyermek számára.

⁴ Ez az összeg egy letéti számlára kerül, ahol csupán az infláció mértékével kamatozik évente, majd ezt az összeget a futamidő lejárta után kapja meg az illető

⁵ 2007 óta, előtte 40 000 Ft

$$= AN^6 * FVIFA_{r,n}^7$$

Befizetett összeg:	10 000 Ft
Adott év kamatszámítás alapja	Előző év inflációja
Állami támogatás (éves)	3 százalékpont
Állami támogatással (adott év éves kamata)	előző év inflációja +3 százalékpont (negatív infláció esetén 3% az éves hozam)
Évek:	19
Hónapok:	228

A képlet alkalmazásának módja, és a kamatozás pontos, havi lebontása a függelékben található.

Év	Összeg
2006	172.418 Ft
2007	314.568 Ft
2008	483.208 Ft
2009	660.195 Ft
2010	839.369 Ft
2011	1.038.575 Ft
2012	1.242.416 Ft
2013	1.485.525 Ft
2014	1.685.802 Ft
2015	1.864.741 Ft
2016	2.049.123 Ft
2017	2.247.777 Ft
2018	2.501.221 Ft
2019	2.779.454 Ft
2020	3.092.234 Ft
2021	3.422.296 Ft
2022	3. 840.585 Ft
2023	4.711.413 Ft
2024	5.923.056 Ft

⁶ Annuitás: azonos időközönként, azonos pénzösszeg ki- vagy befizetése

⁷ Jövőérték annuitási tényezője

4. Hipotézisek

4.1. Az 1. hipotézis kifejtése

Az első hipotézisem a következő: A fiatalok nincsenek tisztában azzal, hogy milyen lehetőségeik vannak most és 18 év felett.

Felmérésemben 102, fentebb meghatározott diákot kérdeztem meg többek között arról is, hogy milyen befektetési formákat ismer. Ezzel az volt a célom, hogy egy olyan képet kapjak, melyben nem azt vettem nagyító alá, hogy honnan származik az ismerete, hanem azt, hogy mind az iskolában, mind azon kívül melyikről hallott már. Célom ezzel a kérdéssel az volt, hogy megnézzem, hány válaszadó rendelkezik alapszinten valamilyen befektetési ismerettel, ez esetben hányan ismernek az iskolában tanóra, illetve a Pénzhét kapcsán bemutatott olyan eszközöket, mint a bankbetét, a kötvény és a részvény. Másrészt pedig kíváncsi voltam arra, hogy hányan szereztek már ismereteket kevésbé köztudott befektetési formákról, mint a diszkontkincstárjegy, valamint milyen arányban szerepelnek a kitöltők között azok, akik a legújabb befektetési formákról is informálódtak már, mint például a kriptovaluták.

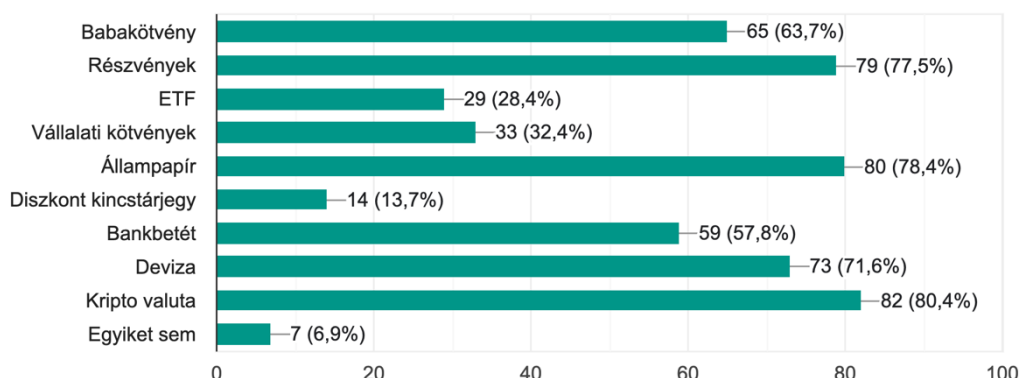
Felmérésem egy újabb pontja arról kívánt adatokat gyűjteni, hogy hány fiatal rendelkezik már valamilyen befektetéssel. A kettőt összevetve alakul ki egy kép, mely megmutatja, hogy a befektetéssel nem rendelkező személyek esetén a tudás hiánya felmerül-e. Nem lénegtelen, hogy egy befektetés iránt meghozott döntést egyéb faktorok is befolyásolnak-e, mint a tőke hiánya vagy a félelem. Előbbire a második hipotézisem tér ki bővebben, utóbbi pedig megint csak párhuzamba hozható a tudás hiányával.

A pénzügyi intelligencia hiánya kiválthatja azt, hogy az adott személy ne legyen tisztában pontosan a lehetőségeivel, az adott invesztálási eszközök működésével. Mindazonáltal ha a megítélés csak hallott elméletek, sok esetben tévhitek alapján történik, félelem is kialakulhat. Ez magával fogja vonzani azt is, hogy a pénzügyi tervezés a jövőben sem fog megvalósulni, tudatos szokássá válni. Sok egyén és család esik el jelenleg, valamint fog elesni a jövőben is számukra kedvező bevételkiegészítési lehetőségektől. A befektetések ezen részének nem a gyors meggazdagodás a célja, hanem pénzünk reálértékének fenntartása. A Babakötvény vagy az index vásárlásának esete kiválóan reprezentálja, hogy kis anyagi és időbeli ráfordítás is eredményes lehet hosszú távon. Kontextusba helyezve: a kitartó megtakarítás és befektetés segítséget nyújthat egy szűkösebb élethelyzetben, egy nagyobb kiadás kiegészítéseként, vagy biztos háttereként a nyugalmazotti kori jólétünknek.

A kutatás eredményei a következők:

Melyiket ismered az alábbiak közül?

102 válasz

A középiskolások körében a Pénzhét által bemutatott befektetési formák közül (bankbetét, kötvény, részvény) a kötvényeket összesítve, illetve ha csak az állampapírt tekintjük is, ez a legismertebb befektetési forma. Megállapíthatjuk azt is, hogy az ehhez elég közel álló, szintén a magyar állam által kibocsátott Diszkont Kincstárjegyet jóval kevesebben jelölték meg. Az is megfigyelhető, hogy a Babakötvény ismertsége 14,7 százalékponttal marad el az állampapírtól. Ez a befektetési forma pedig a fentebb igazolt módon kiváló alapot képes biztosítani alacsony kockázat mellett minden fiatal számára.

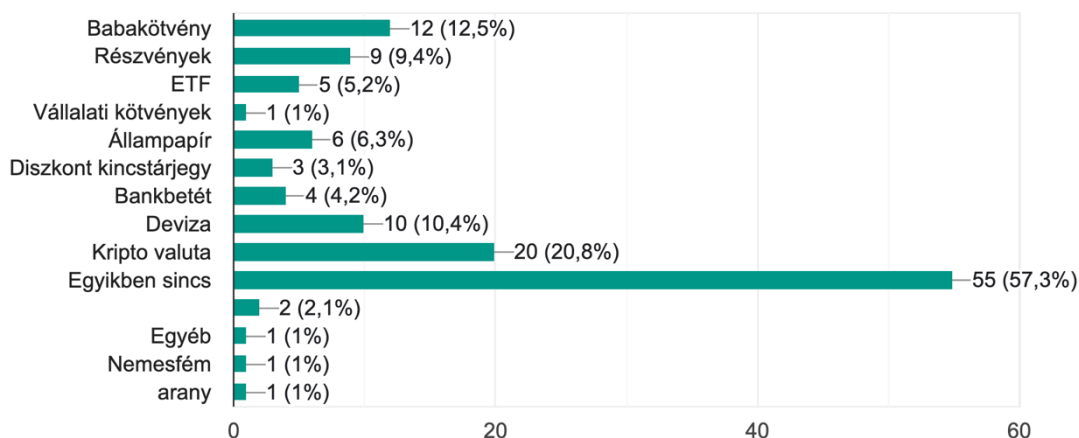
A részvény szó sokaknak ismerősen csengett, viszont a kereskedési alapok már jóval kevesebb fiatalhoz jutottak el. Ezek az alapok pedig arra hivatottak, hogy egy diverzifikált, egyszerű, kisebb kockázatú befektetésként bárki beléphessen a részvényt piacra. A harmadik, iskolában is oktatott befektetési forma, a bankbetét a kötvényeknél és a részvényeknél valamivel kevesebb ismerettséggel rendelkezik annak ellenére is, hogy valamennyi matematikatanönyv említi a kamatszámítási feladatok témakörében. A Pénzhét a befektetési formák mellett szót ejt programjában a devizákról is. Egyéb faktorok mellett ez is elősegítheti a kifejezés ismertségét, és összességében kimutatja azt, hogy az iskolában megvalósuló programok belépő szinten biztosan képesek alkotniak korunk befektetési lehetőségeiről.

Végül, de nem utolsósorban a legfiatalabbnak mondható kriptovaluta bizonyult a kitöltők között a legszélesebb körben ismertnek, melyet feltehetőleg nem iskolai forrás eredményezett.

Ezen adatokhoz képest a befektető emberek aránya a következő:

Van befektetésed valamelyikben?

96 válasz

Kötvények terén az előbbi grafikonon vezető állampapírnál kétszer akkora aktív befektetést élvez a Babakötvény a középiskolások, és feltehetőleg családjuk körében, viszont ebben az esetben is csupán a kitöltők 12,5%-a és/vagy családja élt ezzel a lehetőséggel. Azok a kitöltők, akik bármilyen befektetéssel rendelkeznek, nagyjából azonos arányban jelölték meg magas és alacsony kockázatú befektetéseket. Ez a tényező azt reprezentálja, hogy a [3.2](#) pontban is bemutatott elmélet, miszerint a kockázattűrő képesség fiatal korban még magasabb, így bátran nyúlnak nagyobb rizikófaktorú eszközökhöz is.

A hipotézisnek ellentmondóan az eredmények azt bizonyítják, hogy a válaszadók tisztában vannak lehetőségeikkel, viszont az is kiderült, hogy közülük csak kevesen használják ki azokat. A ki nem aknázott lehetőségek alternatív költségét a következő hipotézis kifejtése során taglalom.

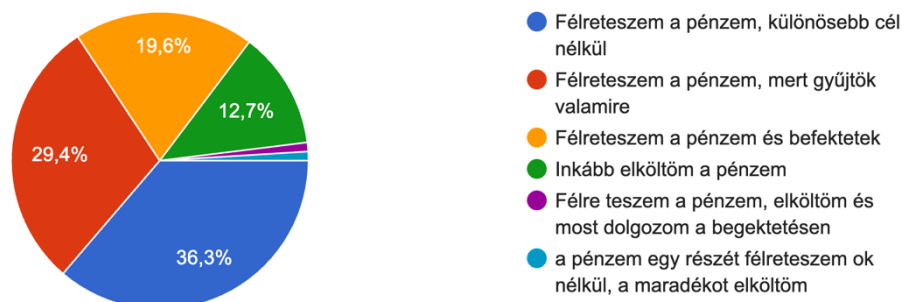
4.2. A 2. hipotézis kifejtése

A második hipotézisem a következő: a fiatalok többsége inkább elkölti a pénzét, kisebb része megtakarítja/gyűjt valamire, és csak kevés hányada fekteti be. Az első hipotézisem eredménye, hogy bár sokan felvilágosultak lehetőségeikkel, azokat mégsem aknázzák ki.

Az, hogy az egyén mire hajlandó költeni, természetesen mindenkinél szubjektív, saját döntés. Azonban néhány faktor nagymértékben befolyásolhatja a fiatalok pénzköltési, megtakarítási szokásait, melyről a kutatás a következő eredményekkel zárt.

Mi(k) jellemző(k) rád az alábbiak közül?

102 válasz

A felmérést kitöltő fiatalok 19,6%-a befekteti a pénzét valamilyen módon, mely önmagában számottevő rész, amellet mégis eltörpülő adat, hogy a felmérésben részt vevő középiskolások 93,1%-a jelölte be, hogy ismer legalább egy befektetési formát. Ismét előtérbe kerül az a megállapítás, miszerint a tudás, az eszközök ismeretének száma elmarad a cselekvő személyek számától, feltehetőleg azért, mert ezek a gyakorlati lehetőségek nem jutottak el azokhoz, akik jelenleg nem rendelkeznek bárminemű befektetéssel. A kihasználatlan lehetőségek másik oka lehet tőkebeli hiány is, mely azt a téveszmét támasztja alá, miszerint csak jelentősebb összeget érdemes befektetni. Ebben az esetben nem került hangsúlyba az, hogy nem csupán az összeg, hanem a rendszeresség is igazán fontos, valamint hogy minél előbb kezd valaki befektetni, annál többet gyarapodik vagyona, csupán az idő hatására.

Akik pénzüket félre teszik és valamire gyűjtenek, valamivel tudatosabbnak vélhetőek azoknál, akik különösebb ok nélkül elköltik azt. Az, hogy az adott személy mit vél számára olyan értékesnek, hogy pénzét elcserélje rá, egyénenként eltérő és szubjektív döntés eredménye. Azonban nem elfeledendő, hogy sok vállalat befolyása átjárja mindennapjainkat, egy nap akár több száz hirdetéssel is szembetalálkozhatunk, melyek mind arra hivatottak, hogy vegyünk igénybe egy adott terméket, szolgáltatást. Egy megfelelő marketingstratégia könnyen rendszeres vásárlásra sarkallhatja az egyéneket, köztük természetesen a középiskolásokat is. Mint már hangsúlyoztam, mindenki saját megítélése, hogy mire cseréi el pénzét, de fontos észben tartani, hogy mi az, ami számunkra maradandó élményt okoz, vagy egy adott problémát megold, és mi az, aminek megvétele csupán már szokásunkká vált, és az erre rendszeresen kiadott pénzünket esetleg képesek lennénk másba, például egy befektetésbe átcsoportosítani.

Az előzetes feltételezést részben igazolják a felmérésből megszületett adatok, viszont a kitöltők inkább tesznek félre, takarítanak meg, vagy gyűjtenek valamire, mintsem különösebb

cél nélkül elköltsek javaikat. A különösebb cél nélküli pénz felhalmozása viszont csak biztonsági okból előnyös, hiszen a fiókban, vagy akár egy bankszámlán tartva az napról napra csak veszít értékéből. Ha a személy a kellő tudás birtokába kerül, és meglátja, hogy mekkora előnnyel jár a befektetés elkezdése már fiatal korban, akkor megtakarított tőkéje segítségével egy határozott beszállóval tudja elkezdni jövője megalapozását.

5. Összefoglalás

Munkámban számos ponton bemutatásra került a befektetések elkezdésének miertje, amely a felmérések alapján a legtöbb fiatalból hiányzik. A kutatás azt az eredményt tárta szemünk elé, hogy potenciálisan sokkal több fiatal van, aki csupán nem fektet be, holott megvan a kellő tudása és tőkéje is hozzá. Ebből következhet egy jövőbeli felmérés témája, mely az iskolai programok, mint például a Pénzhét teljesítményét és tárgyának hasznosságát méri.

A kutatásom azt szemlélteti, hogy a várt eredményekkel szemben a pénzügyi felvilágosultság igen magas, ám ez nem vonz magával pénzügyi intelligenciát, valamint feltehetőleg hiányzik a befektetések miertjének és előnyeinek kihangsúlyozása. Természetesen több kitöltő esetén ezek az eredmények még reprezentatívabbak lennének, és előfordulhat, hogy más képet adnának, ám egy újabb tanulmányban érdekesebb a befektetések gyakorlásának előfordulását, annak okait mérni.

A befektetések lehetősége felnőtt korban válik széles körűvé, azonban ez 18 év alatt sem lehetetlen. A legfontosabb befektetés egész életünkben a tudásunkba, valamint a képességeinkbe való investálás.

Melléklet

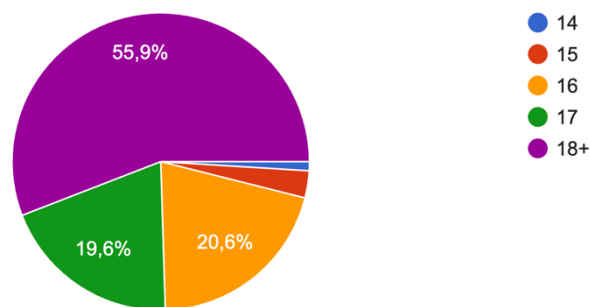
Babakötvény hozamának kiszámítása: <https://docs.google.com/spreadsheets/d/1y9mLpEElG8SwkbW34VtGrzZtaDvRzl9u/edit?usp=sharing&ouid=112678767183525303894&rtpof=true&sd=true>

A felméréshez használt kérdőív: <https://forms.gle/pNCqC6z6eFMJycYG8>

A kérdőív eredményei:

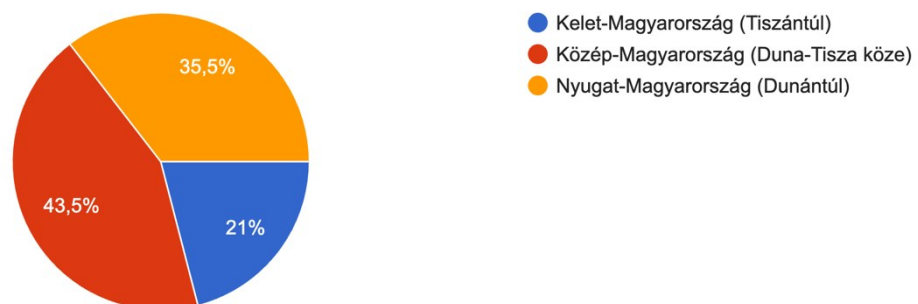
Hány éves vagy?

102 válasz

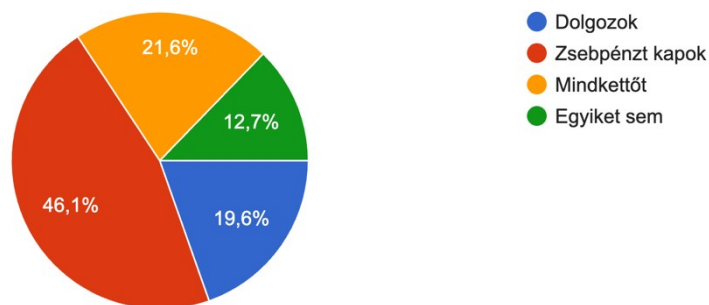
Hol fekszik a lakóhelyed

62 válasz

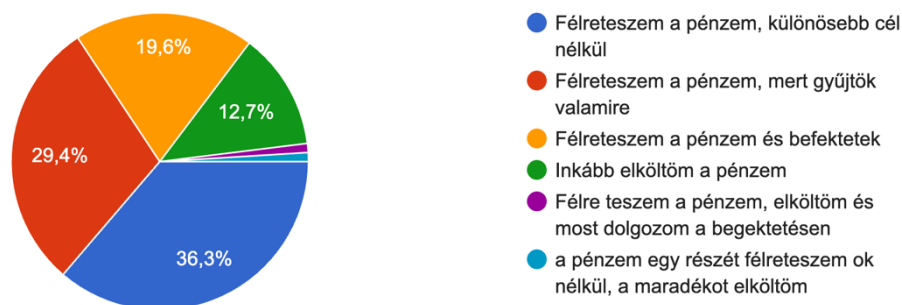
Dolgozol valahol / kapsz zsebpénzt?

102 válasz

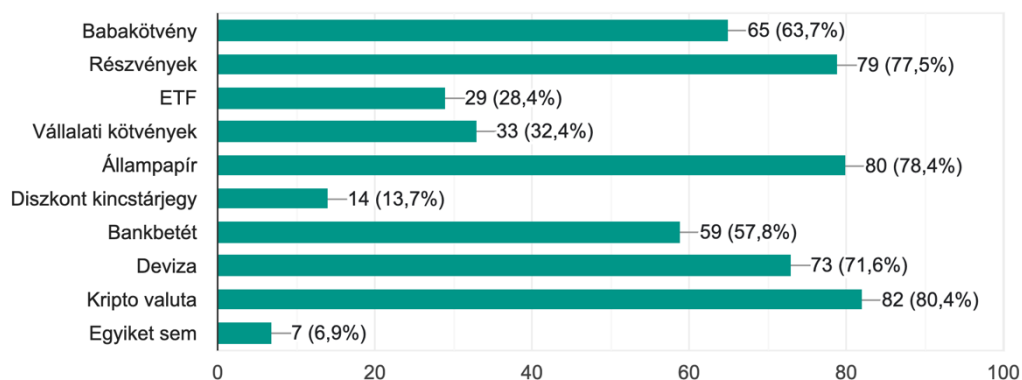
Mi(k) jellemző(k) rád az alábbiak közül?

102 válasz

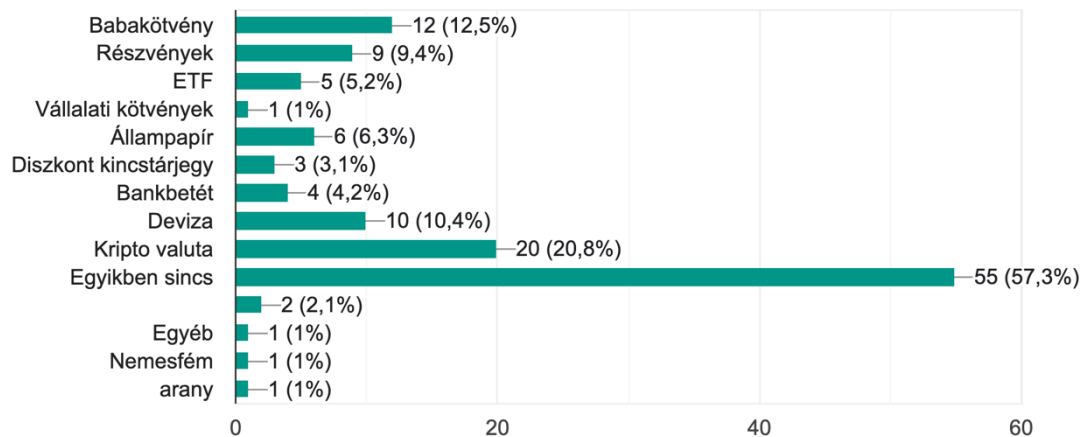
Melyiket ismered az alábbiak közül?

102 válasz

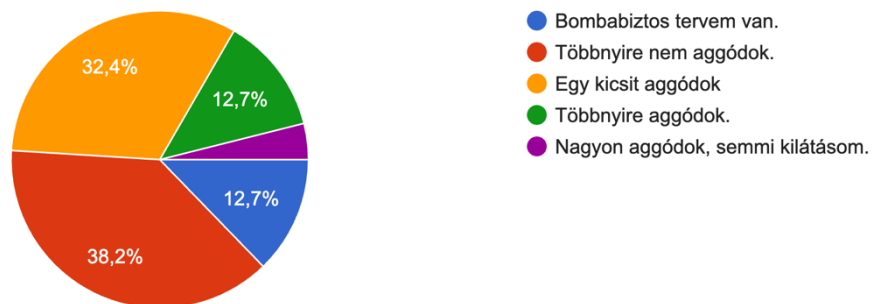
Van befektetésed valamelyikben?

96 válasz

Aggódsz azon, hogy hogy fogsz a jövőben megélni?

102 válasz

Felhasznált szakirodalom

<https://www.allamkincstar.gov.hu/csaladok-tamogatasa/gyermekvallalas-tamogatasa/etkezesi-tamogatas-es-start-szamla-babakotveny>

<https://megtakaritasgyerekeknek.hu/etkezesi-tamogatas-kisokos/>

https://www.allamkincstar.gov.hu/lakossagi-ugyfelek/allampapir_forgalmazas/Forgalmazott-allampapirok/dematerializalt-allampapirok/BABA

https://www.babakotveny.hu/dokumentumok/miert_ter_el_a_befizetett_es_a_start-szamlan_jovairt_osszeg.pdf

<https://www.investopedia.com/financial-edge/1212/stock-exchanges-around-the-world.aspx>

<https://www.investopedia.com/ask/answers/09/difference-between-bond-stock-market.asp>

<https://www.investor.gov/introduction-investing/investing-basics/investment-products/stocks>

<https://forum.portfolio.hu/topics/etf-kereskedes/17328>

<https://www.babakotveny.hu/>

<https://allampapirkalkulator.hu/baba>

<https://megtakaritasgyerekeknek.hu/babakotveny-utmutato/>

<https://www.investopedia.com/articles/01/071801.asp>

<https://penziranytu.hu/>

<https://www.penz7.hu/>

<https://www.ksh.hu/>

<https://www.investopedia.com/financial-edge/1212/stock-exchanges-around-the-world.aspx>